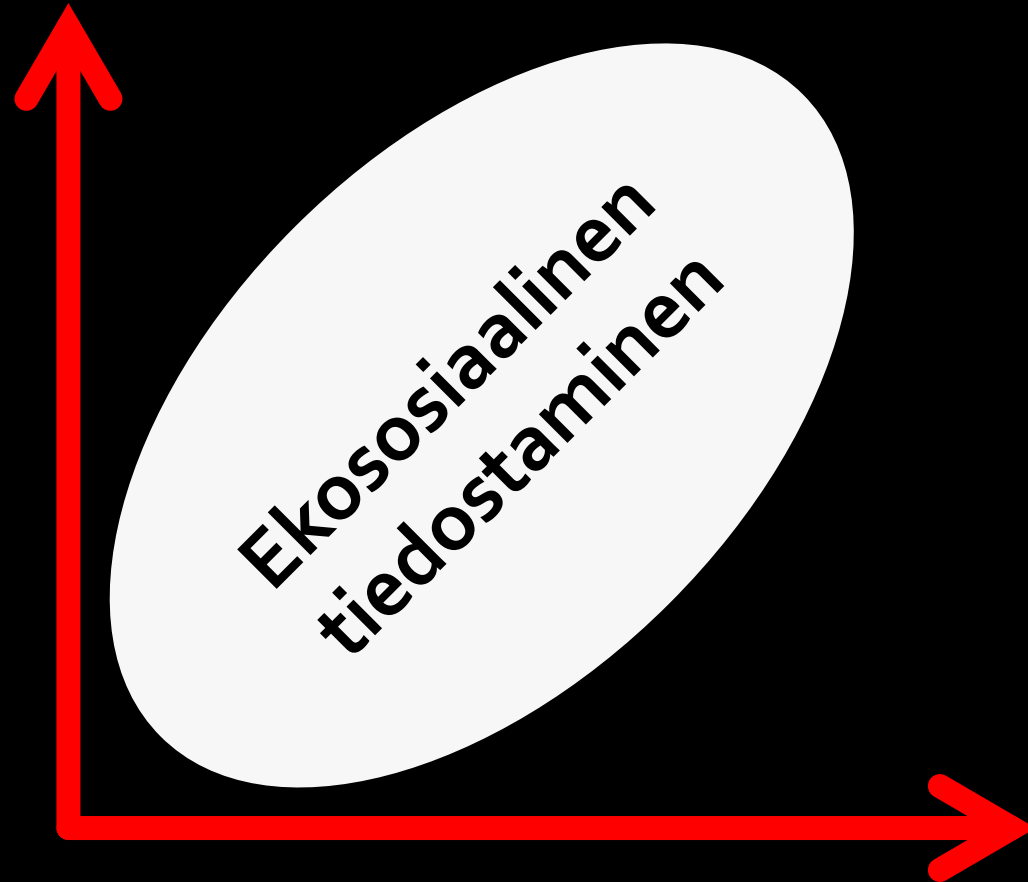

EKOSOSIAALINEN SIVISTYS

Sivistymällä tehdään
valoisa tulevaisuutta

Kaikki tulevaisuuteen liittyvät suuret haasteet palautuvat ekologisiin ja sosiaalisiin lähtökohtiin

Sosiaaliset huolet
ihmisoikeudet,
arvokas elämä,
oikeudenmukaisuus,
tasa-arvo

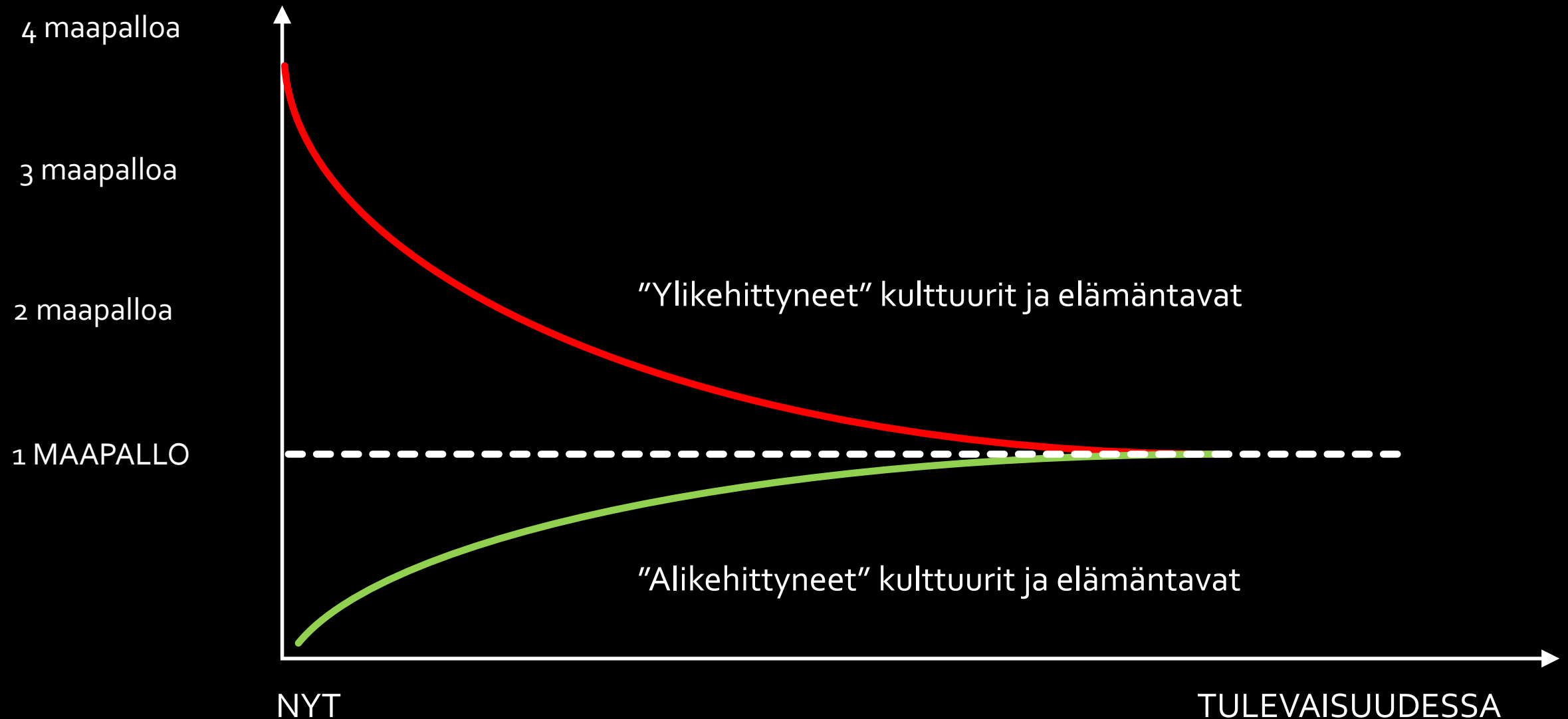
Ekologiset huolet
elämän edellytysten säilyminen,
planetaariset rajat, luonnonvarat

Sivistyksemme laatu määrittyy
siinä, millaiset hyvän elämän
edellytykset jätämme meidän
jälkeemme eläville ihmisille.

Maapallon rajat tulevat vastaan kolmesta syystä

- a) väestönkasvu
- b) massakulutuskuulttuurin valtavirtaistuminen
- c) elämän yksilökeskeistyminen

Luonnonvarojen hyödyntäminen, saastuminen ja päästöt tasa-arvoiseen yhden planeetan politiikkaan pyrittäessä

Hyvinvointi rakentuu kahden arvomaailman jäännitteessä

ELINTASO

Näytelmän kulissit
Aineellinen edistyminen
Määrälliset kriteerit

ELÄMÄNLAATU

Näytelmän juoni
Aineeton edistyminen
Laadulliset kriteerit

SISÄLTÖ

1. Miten tähän tultiin?
2. Elämän merkityssisällöt syntyvät kytköksistä
3. Erillisyydestä yhteyksien tunnistamiseen
4. Jokaisessa oleva ainutlaatuisuus esiin
5. Ihmisen täyteen mittaan kohottautuminen
6. Ekososiaalisen elämänorientaation omaksuminen

Miten tähän
tultiin?

Suomalaisen hyvinvointiyhteiskunnan rakentaminen on poikkeuksellinen menestystarina

- Äärimmäinen köyhyys vielä 1940-luvulla
- Viimeinen sotakorvausjuna lähti 1952
- Kuluttajat arvioivat kotitaloutensa rahatilanteen maaliskuussa 2018 paremmaksi kuin koskaan(*)

Suomi on maailman

vakain valtio

vapain maa

turvallisin maa

lukutaitoisin maa

onnellisin maa

rikkain maa vesivaroiltaan

paras maa inhimillisen hyvinvoinnin vertailussa

paras maa ihmisten perusoikeuksien suojelemisessa

Suomessa on maailman

- paras hallinto
- riippumattomin oikeuslaitos
- vakaimmat pankit
- vähiten järjestäytyntä rikollisuutta
- pienin riski altistua luonnononnettomuuksille

- Suomen peruskoulutus on maailman parasta
- Suomalaisilla on maailman eniten henkilökohtaista valinnan vapautta
- Suomessa sattuu vähiten äitiyskuolemia maailmassa

MUTTA

Toimimme edelleen
ikään kuin
ongelmanamme olisi
äärimmäinen köyhyys?

Vaikka juoksemme
nopeammin ja nopeammin
meistä tuntuu,
ettemme saavuta sitä,
mitä tavoittelemme?

Hyvinvointi-
ihanteemme
ei anna sitä,
mitä se lupaa?

Elämä on kaventunut suureilla mitattavaan muotoon? Se on suoritus, jonka onnistumista mitataan yhä enemmän?

Suomessa
näytelmän kulissit
ovat kunnossa, mutta
elämän juoni
kaipaa kirjoittajia?

Masennus vei yhdeksän ihmistä eläkkeelle joka päivä vuonna 2017

- masennus suurin yksittäinen syy työkyvyttömyyseläkkeeseen Suomessa
- alle 30-vuotiaiden eläköityminen lisääntynyt 30% kymmenessä vuodessa
- mielenterveyssyistä eläkkeelle siirtyneiden keski-ikä 45 vuotta

Yltäkylläisyyden ajan
ihmisen suurin vihollinen on
elämän merkityksettömyys
ja tarkoituksettomuus?

2

Elämän
merkityksisällöt
syntyvät
kytköksistä

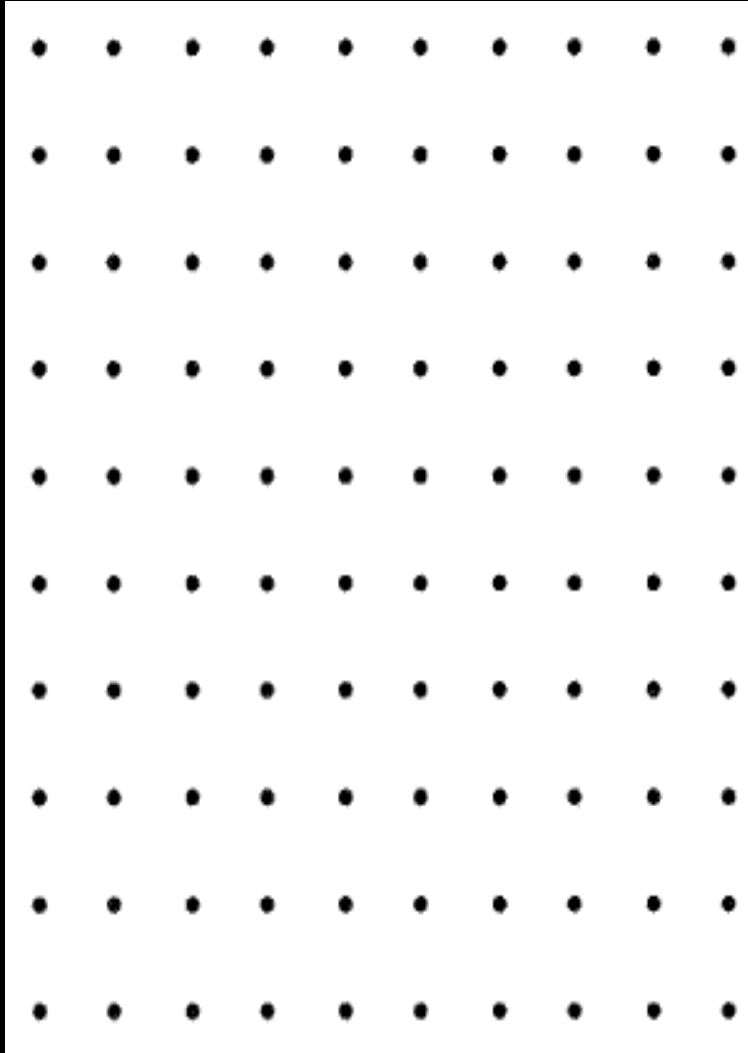
Merkityssisällön syntymisprosessi

**Tämän minä
osaan**

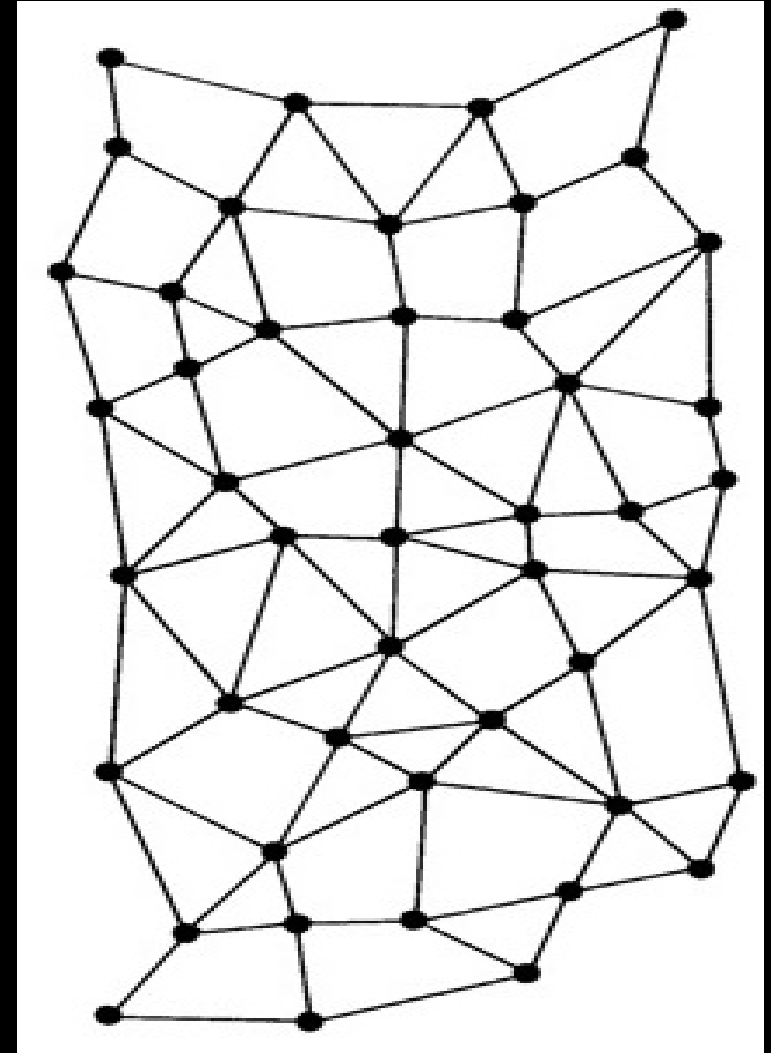
tarkoitus
mielekkyyys
merkitys
motivaatio
flow

**Tätä maailma
tarvitsee**

Eläväksi osaksi itseä ympäröivää maailmaa

yksilökeskeisyys, eristyneisyys,
irralisuus

liittymien, kuulumien, osallisuus

Millainen elämän
merkityksellisyyttä ja
arvokkuutta vahvistava
yhteiskunta voisi olla?

	TEOLLINEN YHTEISKUNTA: ELINTASON PARANTAMINEN	JÄLKITEOLLINEN YHTEISKUNTA: ELÄMÄNLAADUN PARANTAMINEN
Hyvinvointikäsitys	materiaalinen, kulutuskeskeinen	henkinen, ihmissuhdekeskeinen
Ihmisen rooli yhteiskunnassa	kuluttaja, markkinaobjekti	aktiivinen kansalainen, subjekti, oman elämänsä tekijä
Elämän tarkoitus	elintaso, materiaalisen vaurauden maksimointi	elämänlaatu, arvokas ja merkitykselliseksi koettu elämä
Talouden toimintaperiaate	kilpailu, omistajien voittojen maksimointi	yhteistyö, yhteiskunnallisten epäkohtien korjaaminen
Luonnonvarat	lineaaritalous, kertakäyttöisyys	kiertotalous, jätettä ei ole
Energia	likainen energia	puhdas energia

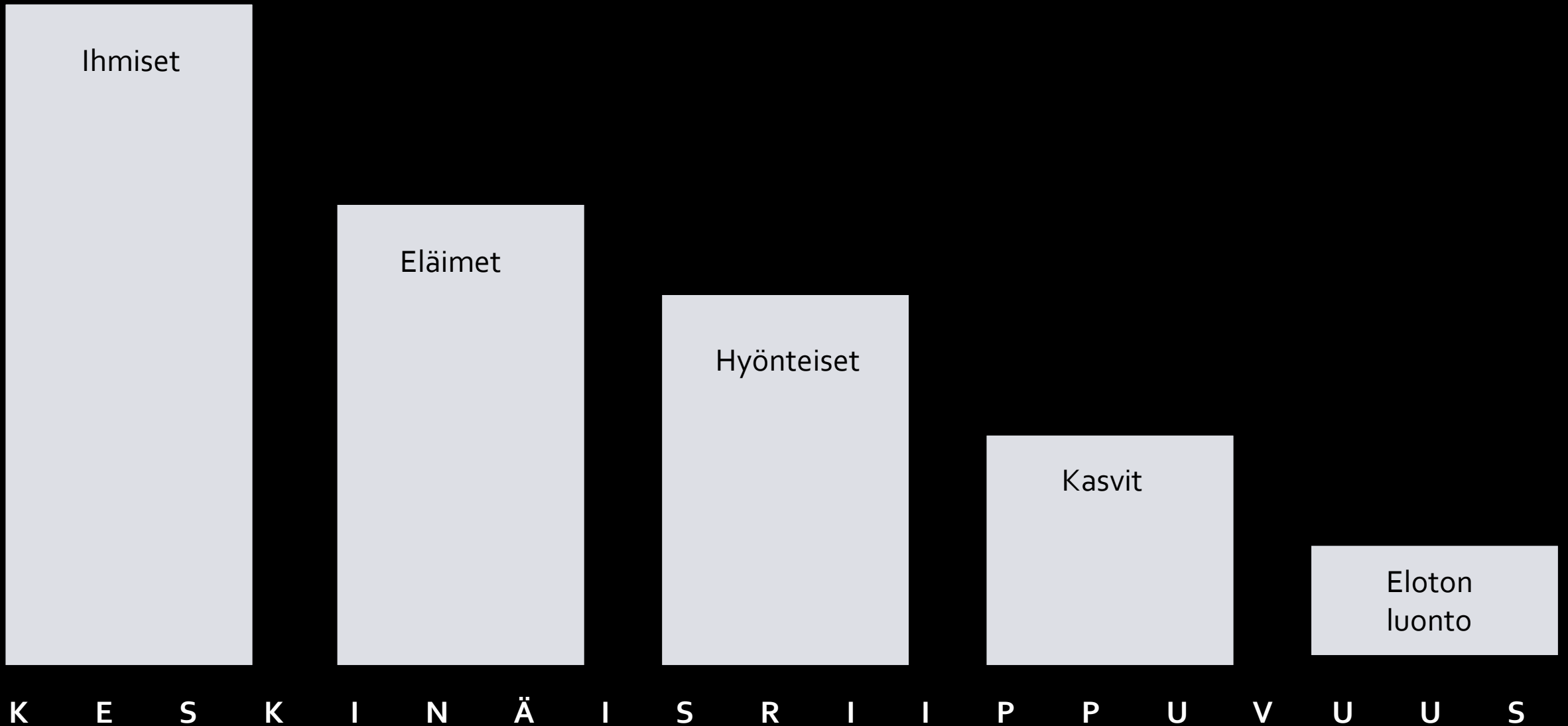
3

Erillisyydestä
yhteyksien
tunnistamiseen

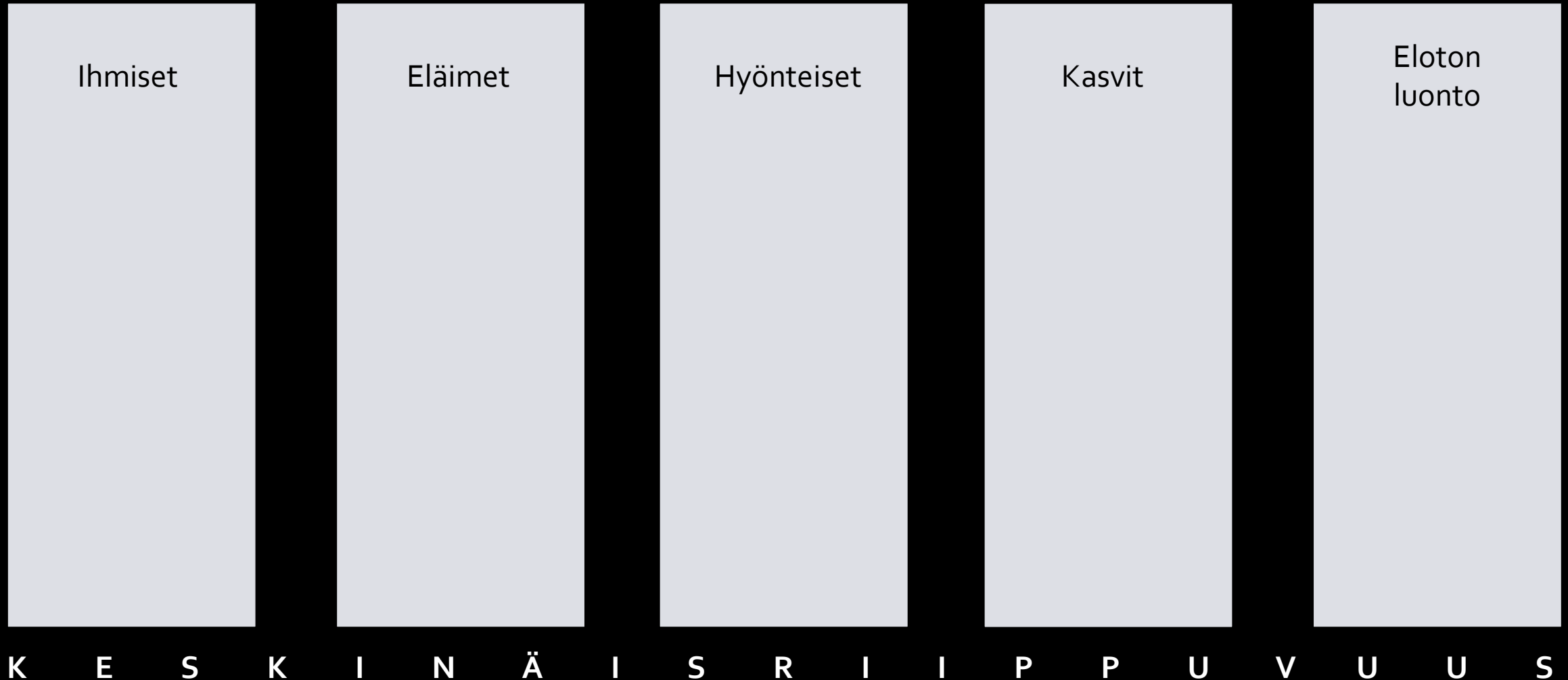
Köyhyyttä on se, ettei ole
yhteyttä toisiin ihmisiin,
joiden kanssa jakaa
elämän iloja ja suruja.

Elän osana itseäni
suurempaa kokonaisuutta:
"Me" sisältää muutakin
kuin ihmisiä

Huolenpidon kohteet ja niiden painoarvot ihmiskeskeisesti maailma hahmotettaessa

Huolenpidon kohteet ja niiden painoarvot ekosysteemikeskeisessä ajattelussa

Jokapäiväiset,
monenlaiset
kiinnittymiset tarjoavat
elämälle
merkityssisältöjä.

4

Jokaisessa oleva
ainutlaatuisuus
esiin

Voimauttavat kohtaamiset

Timo Pajunen

jaettu ymmärrys - kohtaava läsnäolo

**Onko kukoistavan ihmissuhteen,
organisaation ja yhteiskunnan idea
siinä, että tunnistamme toistemme
ainutlaatuisuutta ja teemme sitä
näkyväksi?**

tavoiteltavinta on saada muut kokemaan
itsensä vahvoiksi

onnistuja on se, joka saa muut ylittämään
itsensä

5

Ihmisen täyteen mittaan
kohottautuminen

KOROSTUU NYT

- tiedot
- taidot
- pystyvyydet
- osaamiset
- kompetenssit

TULEVAISUUDESSA

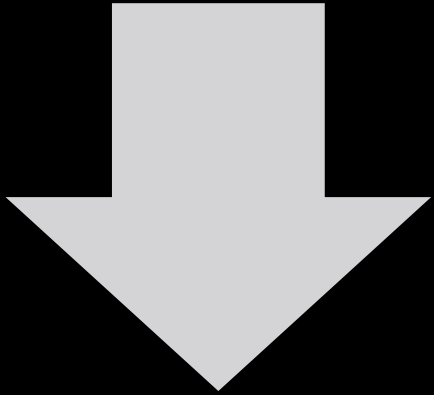
- suhtautuminen
- asennoituminen
- motivoituminen
- itseohjautuminen
- itsereflektio

> Kaiken voi oppia?

> Ihminen on parhaimmillaan siinä, mistä tykkää?

Tekoäly pitää huolen vauhdista

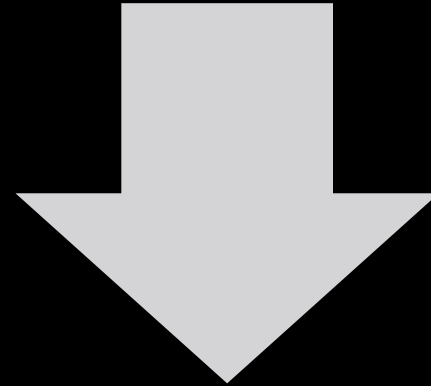
- lukittu tapa hahmottaa ympäröivää todellisuutta
- määrällinen orientaatio
- oman olemassaolon tiedostamattomuus

Vanhojen latujen parantelu

Ihminen näyttää suunnan

- avoimuus uusille tulkinnoille ympäröivästä maailmasta
- laadullinen orientaatio
- oman olemassaolon tiedostaminen

Uudelle lumelle siirtyminen

Sivistymisen on itsen ja maailman välinen prosessi

- a) Kiivetään ennakkoluulojen yli.
- b) Väistetään pelkistettyjä ja lukkoonlyötyjä määrittelyjä.
- c) Avarretaan käsityksiä itsestä osana muuta todellisuutta.

Kaikki uusi edellyttää kuvittelukykyä eli

- olemattoman ajattelemista ja
- poissaolevan nimeämistä.

Kuviteltu olematon voidaan tehdä olemassaolevaksi todellisuudeksi – jos niin halutaan.

Kuvataiteet, musiikki, näyttämötaide, kirjallisuus, tanssi, leikki...

1. Tuottaa havahtumisia
2. Saattaa toisenlaiseen
3. Täydentää ja uudistaa todellisuuskäsitystä
4. Tarjoaa merkityksiä olemassaololle
5. Ylevöittää mieltä
6. Vahvistaa myötätuntoa

Ekososiaalisen
elämänorientaation
omaksuminen

6

Arvohierarkia, joka varmistaa, että tulevat sukupolvet voivat olla meistä ylpeitä?

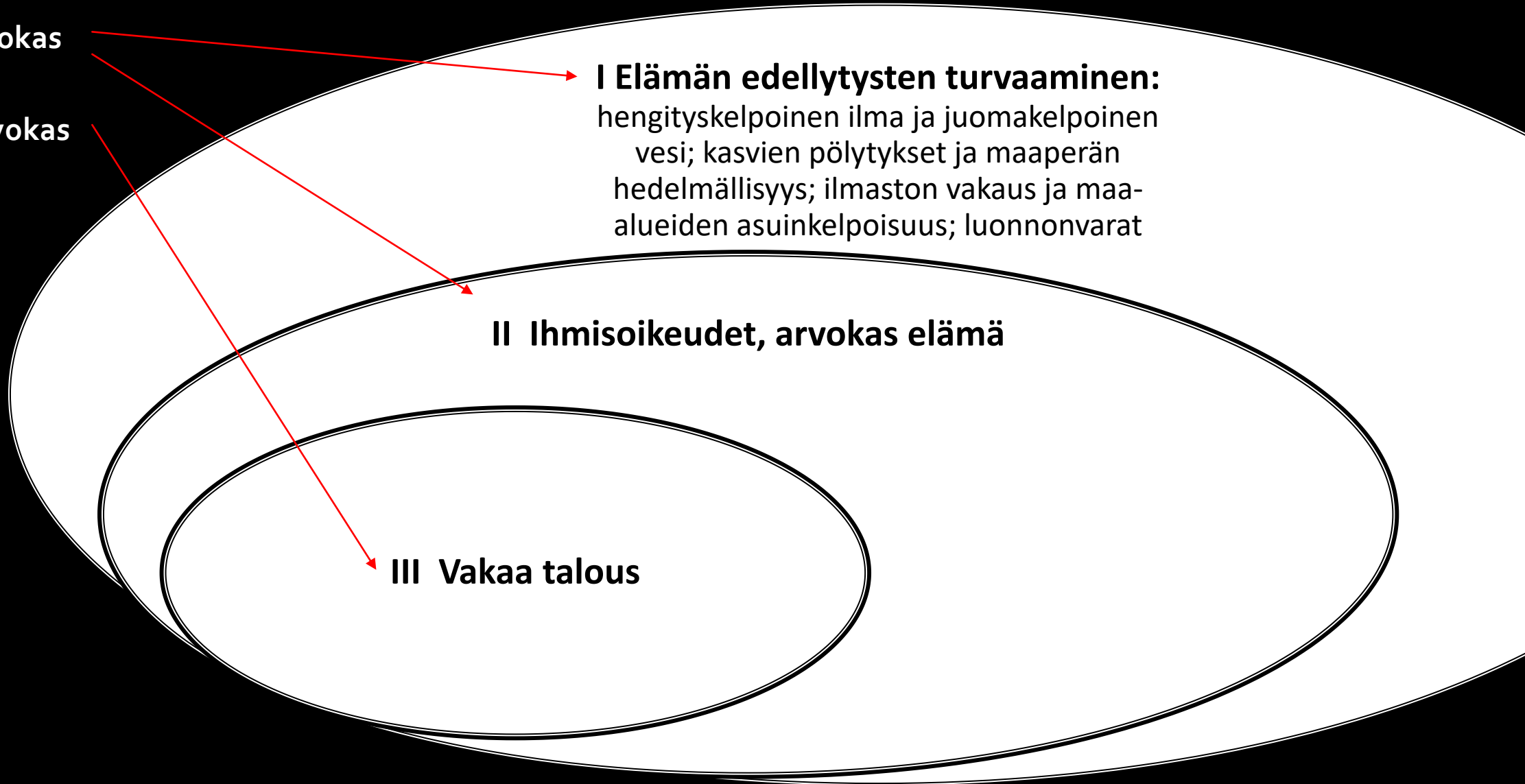
itsessään arvokas

välillisesti arvokas

I Elämän edellytysten turvaaminen:
hengityskelpoinen ilma ja juomakelpoinen vesi; kasvien pölytykset ja maaperän hedelmällisyys; ilmaston vakaus ja maa-alueiden asuinkelpoisuus; luonnonvarat

II Ihmisoikeudet, arvokas elämä

III Vakaa talous

Aineettomat asiat
voivat kasvaa rajattomasti,
mutta aineelliselle kulutukselle
maapallo asettaa rajat.

ELINTASO

ELÄMÄNLAATU

Ekososiaalisen elämänorientaation rakentuminen

Hyvinvointi-paradigma	elintaso									elämänlaatu
Todellisuus-käsitys	minäkeskeinen		ihmiskeskeinen			elämäkeskeinen		ekosysteemikeskeinen		
Oikeudenmukaisuus-yhteisö	Minä	Perhe	Sukulaiset ja ystävät	Kansakunta	Kaikki ihmiset	Ihmiset ja muut eläimet	Ihmiset, muut eläimet ja kasvit	Eko-systeemit	Planeetta	

Ekososiaalinen elämänorientaatio vahvistuu

Salonen, A. (2019). Is Sustainability about Education for Life Satisfaction? Sustainability 11(3), 612

Salonen, A. (2019). Transformative responses to sustainability. In: Leal Filho W. (Ed.) Encyclopedia of Sustainability in Higher Education. Cham: Springer.

Salonen, A. & Hakari, S. (2018). Early Childhood Educators and Sustainability: Sustainable Living and Its Materialising in Everyday Life. Utbildning & Demokrati 27(2), 81-102

Salonen, A. & Joutsenvirta, M. (2018). Vauraus ja sivistys yltäkylläisyyden ajan jälkeen. Aikuiskasvatus 38(2), 84-101

Salonen, A. & Konkka, J. (2015). An Ecosocial Approach to Well-Being: A Solution to the Wicked Problems in the Era of Anthropocene. Foro de Educación 13(19), 19-34.

Salonen, A. & Åhlberg, M. (2012). The Path towards Planetary Responsibility – Expanding the Domain of Human Responsibility Is a Fundamental Goal for Life-Long Learning in a High-Consumption Society. Journal of Sustainable Development, 5(8), 13-26.

Laaja-alaiset, suuret muutokset ovat mahdollisia – jos on näkemystä, tahtoa ja päättäväisyyttä

- Sovimme yhteisesti kaikille ihmisille kuuluvista oikeuksista vuonna 1948
- Pysäytimme otsonikerroksen repeämisen
- Kaksinkertaistimme eliniänodottemme
- Lopetimme maaorjuuden

Kaikkialla maailmassa ollaan
siirtymässä sellaisiin
elämäntapoihin ja
yhteiskunnallisiin rakenteisiin,
joilla toteutetaan hiilineutraalius
vuoteen 2050 mennessä.

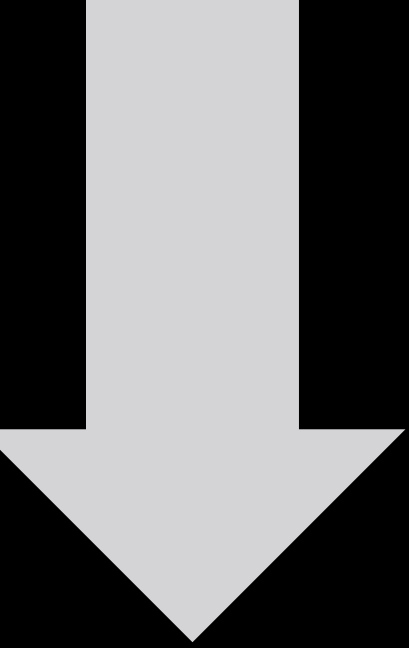
Joka päivä on mahdollista valita kymmeniä kertoja ottaako ratkaisijan roolin vai ei

rauha • ihmisen ja muun luonnon välinen tasapaino • jokaisen mahdollisuus kokea elämä arvokkaaksi ja merkitykselliseksi

LOPUKSI

Ekososiaalinen sivistys
vahvistaa sitä, mikä on
runsasta, ehtymätöntä ja
hyvän elämän kannalta
kaikkein keskeisintä.

1. Tunnustuksen saaminen omasta arvokkuudesta
2. Elämän kokeminen mielekkääksi
3. Ihmisten välinen luottamus
4. Tyytyväisyys
5. Elämänilo

Kiitos

Arto O. Salonen
www.artosalonen.com
@artoosalonen